

ČESKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE
Oblastní pracoviště
BRNO

Inspekční zpráva

Základní škola Úsobrno, okres Blansko

679 39 Úsobrno 33

Identifikátor školy: 600 106 080

Termín konání orientační inspekce: 13. - 14. červen 2001

Čj.	121 427/01-5129
Signatura	ol1zu104

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Úsobrno, okres Blansko je zálohovanou organizací zřízenou obcí. Podle Rozhodnutí MŠMT ČR č. j. zařZŠ1-7/Sk-98 ze dne 11. 1. 1999, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, s účinností od 1. 9. 1998 škola sdružuje: základní školu s kapacitou 60 žáků, mateřskou školu s kapacitou 30 dětí, jídelnu základní školy a jídelnu mateřské školy. Ve školním roce 2000/2001 je ve dvou třídách vzděláváno 22 žáků v 1. - 5. ročníku. Mateřskou školu ke dni inspekce navštěvovalo 15 dětí. Mateřská škola je umístěna v budově obce společně s dalšími institucemi, základní škola má vlastní budovu. Z důvodu úbytku dětí a žáků zřizovatel plánuje přemístění mateřské školy do prostor základní školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Mateřská škola

Plánování a příprava vzdělávací činnosti

Výchovně-vzdělávací činnost učitelky plánují na základě „Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy,“(SPN 1984). Do rámcových čtvrtletních okruhů vycházejících z ročních období sice vybírají pro řízenou práci činnosti tak, aby byly všechny rovnoměrně zastoupeny, nestanovují však cíle, ke kterým mají směřovat. Nepostihují tak dostatečně logické souvislosti, které by umožňovaly hlubší poznání přirozených vztahů v rámci stanoveného tématu. Plánování spontánních činností učitelky nemají ujasněné, více než spontaneitu dětí a jejich osobnostní rozvoj sledují upevňování návyku uklidit si po hře. Pro individuálně integrovaného chlapce vypracovaly na základě odborného vyšetření individuální plán, který s ohledem na jeho momentální možnosti průběžně plní a vyhodnocují.

V plánování výchovně-vzdělávací činnosti se projevuje určitá nejasnost a nesyrovost, proto je hodnoceno jako průměrné.

Podmínky vzdělávací činnosti

Personální podmínky pro činnost mateřské školy jsou průměrné. Ze dvou učitelek pouze jedna splňuje předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, druhá je nekvalifikovaná. V důsledku nedostatečné znalosti didaktických zásad se v její práci projevovalo jejich občasné nerespektování.

Velmi dobré prostorové podmínky, které mateřská škola pro svoji činnost má, učitelky nedokázaly plně využít. Tím, že je šatna umístěna mezi dvěma hernami, je jedna z nich využívána jen občas k řízeným činnostem. Omezil se tak prostor zejména pro spontánní aktivity. Vybavení nábytkem, hračkami a pomůckami je průměrné, omezujícím faktorem v přirozeném výběru hraček je uložení některých z nich v herně, která je dětem obtížněji přístupná. Nevyhovující je fakt, že pro pobyt venku nemá mateřská škola k dispozici zahradu a musí využívat pouze přírodní terén. Chybějící pískoviště a prolézačky, důležité pro rozvoj tvořivosti a pohybových dovedností dětí, výrazně snižují hodnocení materiálních podmínek výchovně-vzdělávací činnosti školy.

Z hlediska psychohygieny je vzdělávací proces negativně ovlivňován převahou řízených činností na úkor spontánních aktivit, kterým je v rámcovém uspořádání dne vymezen malý prostor. Krácena je také žádoucí doba pobytu dětí venku. Dodržovány jsou pravidelné

intervaly mezi jídly. Zavedený pitný režim je z důvodu umístění nápojů v jiné místnosti využíván omezeně.

Podmínky vzdělávací činnosti jsou celkově hodnoceny jako průměrné.

Průběh vzdělávací činnosti v řízených a spontánních činnostech

(organizace, metody, formy, motivace a hodnocení, komunikace a interakce)

Vzdělávací práce s dětmi byla organizovaná podle tradičního modelu, v němž byl v rámci dne vymezen čas pro spontánní aktivity a řízené činnosti. Ty měly charakter tzv. zaměstnání, při nichž učitelky uplatňovaly frontální metody práce, kdy všechny děti současně plnily zadaný úkol podle jejich pokynů. Nabídka činností, které rozvíjely poznatky a dovednosti byla pestrá, vycházela převážně z předchozích zkušeností dětí. Zájem o ně učitelky vzbuzovaly přirozeně a přiměřeně. Ze sledovaných činností bylo zřejmé, že jsou děti zvyklé se danému způsobu podřizovat, i když aktivní spoluúčast většiny z nich byla menší a zejména pro mladší byly některé úkoly náročné. Důsledkem zvoleného stylu práce a zařazováním více činností za sebou (i když rozdílného charakteru) bylo, že čas učitelky využívaly zejména ve prospěch řízené práce, a tím omezovaly prostor pro spontaneitu dětí, jejich vlastní aktivitu, sebevyjádření a uplatnění nápadů. Pro ně měly děti větší příležitost pouze během krátkého času vyhrazeného ranním hrám. I v nich však, stejně jako při řízených činnostech, učitelky více než je nutné hry organizovaly a zbytečně do nich zasahovaly. Přestože si děti mohly vybrat hru, její místo i kamaráda, svými vstupy do her přebíraly aktivitu a děti pak spíše plnily jejich pokyny, než realizovaly vlastní nápady. Při všech činnostech však využívaly pozitivního hodnocení pro podporu sebedůvěry a sebejistoty dětí. I když jim ne vždy dokázaly poskytovat přesnou a pravdivou zpětnou vazbu o úspěšnosti, důsledně hodnotily jejich projevy v chování. Vytvářely tak příjemné, klidné a důvěryhodné prostředí. V něm se děti chovaly k sobě navzájem i k dospělým vstřícně a ohleduplně. V komunikaci však převažoval projev učitelek nad dětským, otázky, které dětem při činnostech pokládaly, měly jen někdy rozvíjející charakter a málo je podněcovaly k dalším projevům. Z jednání dětí bylo zřejmé, že učitelky věnují odpovídající pozornost zdvořilostním a hygienickým návykům i samostatnosti při převlékání a uklidu hraček. Během stolování, jehož úroveň je jen průměrná, však děti zbytečně obsluhovaly.

Organizace, metody a formy uplatňované při spontánních činnostech měly pouze vyhovující úroveň, v řízených byly průměrné. Motivace, hodnocení a komunikace jsou ve všech činnostech hodnoceny jako průměrné a interakce jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Výchovně-vzdělávací práce mateřské školy vychází z tradičního přístupu, jehož důsledkem byla převažující řízenost ze strany učitelek. Proto je její kvalita celkem posouzena jako průměrná.

Základní škola

Hodnocení kvality výuky v základní škole vychází z hospitační činnosti v předmětech český jazyk, matematika, prvouka a přírodověda. Plánování a příprava výuky, podmínky výuky, organizace formy a metody, motivace a hodnocení, interakce a komunikace jsou hodnoceny za všechny předměty souhrnně.

Plánování a příprava výuky

Škola realizuje vzdělávací program Základní škola č.j. 16847/96-2. Časová dotace hodin je v souladu s požadavky učebního plánu. Učební osnovy byly v době konání inspekce plněny. Vyučující mají pro jednotlivé předměty zpracovány časově tematické plány, které zajišťují návaznost učiva mezi ročníky. Bezprostřední příprava učitelek na hodiny byla promyšlená a příkladná. Výukové cíle byly stanoveny, většinou však formou učebních požadavků, nebo byly ztotožněny s tématem. Nepovinné předměty škola nenabízí, žáci však mají možnost se zapojit do činnosti kroužků. Učitelky mají dostatek informací o žácích se specifickými poruchami učení, v jedné třídě jsou integrováni dva žáci s postižením. Při práci s nimi se učitelky řídí doporučením pedagogicko-psychologické poradny, pro jednoho žáka vypracovaly individuální plán, druhého vyučují podle vzdělávacího programu pro zvláštní školy č.j. 22 980/97-22.

Plánování a příprava výuky byly na velmi dobré úrovni.

Podmínky výuky

V základní škole vyučuje ředitelka školy a učitelka. Obě svým vzděláním splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené § 2 ods. 4 vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Učitelky se snaží využívat nových pedagogických postupů a své zkušenosti i problémy konzultují s vyučujícími úplně základní školy, ve které žáci pokračují v plnění povinné školní docházky. Ve své práci ředitelka uplatňuje poznatky a zkušenosti získané zapojením do klubu malotřídních škol.

Prostorové podmínky školy jsou velmi dobré. Pro výuku slouží dvě dostatečně velké a světlé učebny, které jsou vhodně a účelně vybaveny. Učební prostředí je podnětné a estetické. Školní nábytek odpovídá antropometrickým požadavkům jednotlivých dětí. Vybavení školními pomůckami je dobré, navíc si učitelky samy vyrábí některé názorné a didaktické pomůcky. Potřebná dětská i odborná literatura je průběžně doplňována. Ve sledovaných hodinách byly využívány spolu s učebnicemi především pracovní listy, nástěnné obrazy, kartičky a další obrazový materiál. Didaktická technika je ve škole k dispozici, v průběhu hospitovaných hodin použita nebyla.

Sestavení rozvrhu hodin neodpovídalo zcela požadavkům psychohygieny. V některých případech v něm nebyla stanovena předepsaná délka vyučovací hodiny a přestávky. Psychohygienické zásady byly dodržovány zejména účelným střídáním činností a zařazováním relaxačních chvil. Pitný režim škola nezajišťuje, děti si nosí pití z domova. Pro uvolnění žáků o přestávkách je využívána tělocvična a školní dvůr.

Personální podmínky jsou vynikající, materiální velmi dobré a psychohygienické průměrné. Celkově jsou podmínky výuky hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh vzdělávací činnosti

(organizace, metody, formy, motivace a hodnocení, komunikace a interakce)

Struktura jednotlivých hodin odpovídala věku a schopnostem žáků. Organizace výuky se spojenými ročníky a integrovanými žáky byla velmi dobře zvládnuta. Pokyny učitelek byly jasné a srozumitelné. Promyšlená organizace hodin většinou umožňovala žákům pracovat individuálním tempem. V průběhu hodin převažovaly pestré vyučovací metody a formy. Střídavě byla zařazována skupinová a samostatná práce, při které učitelky průběžně žáky

kontrolovaly a v případě potřeby jim poskytovaly radu a pomoc. Účelně bylo využito práce s chybou jako zpětné vazby o míře pochopení a zvládnutí učiva. V českém jazyce byli žáci vedeni k správnému jazykovému vyjadřování a ke zdůvodňování gramatických jevů. Méně prostoru však bylo věnováno rozvoji jejich komunikativních dovedností. Učitelky např. důsledně nevyžadovaly souvislou odpověď, méně tak podporovaly rozvoj slovní zásoby a mluvního projevu. Ve všech sledovaných hodinách byly účelně využity učebnice, pracovní sešity i další doplňkový materiál. Důraz byl kladen nejen na pamětní zvládnutí učiva, ale i na jeho aplikaci a na hledání souvislostí a vzájemných vztahů. Písemným projevům byla věnována pozornost, žákovské sešity byly pravidelně kontrolovány a opravovány.

V některých sledovaných hodinách byla užitá výrazná vstupní motivace, jindy byli žáci pouze seznámeni s tématem a obsahem hodiny. Průběžně byli motivováni mezipředmětovými vztahy, aktualizací učiva a uváděním příkladů z praxe. V hodinách prvouky a přírodovědy vyučující vycházela z osobních zážitků a poznatků žáků, které získali v rámci výuky při exkurzi do místních skláren, a vhodně jich využila při opakování učiva. Dostatek času byl věnován opakování a procvičení učiva na začátku i v průběhu jednotlivých hodin. Zadané úkoly byly kontrolovány, hodnocení většinou obsahovalo analýzu chyb, a žáci tak měli okamžitou zpětnou vazbu o své úspěšnosti v plnění úkolů. V průběhu výuky hodnotily učitelky žáky často a objektivně. Zejména v nižších ročnících bylo využíváno pozitivního motivačního hodnocení. Ve většině hodin však chybělo závěrečné zhodnocení práce žáků, méně bylo využíváno hodnocení žáků navzájem.

V průběhu inspekce byla ve škole pozorována vstřícná a přátelská atmosféra. Žáci se chovali slušně a ukázněně, akceptovali stanovená pravidla chování. Při výuce ve skupinách byli vedeni ke kooperaci a vzájemné pomoci. Obě vyučující mají pěkný vztah k dětem, snažily se o individuální přístup k nim. Ve všech hodinách však převládal jejich verbální projev. I když se snažily žáky aktivizovat, ne vždy se jim to dařilo.

Organizace, formy a metody, motivace a hodnocení žáků a interakce měly velmi dobrou úroveň. Pouze komunikace byla průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita výchovně vzdělávací činnosti základní školy je celkově velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Základními dokumenty pro plánování jsou samostatně zpracované koncepce základní a mateřské školy. Oba dokumenty, ze kterých nejsou zřejmé priority školy, vyjmenovávají velké množství obecně pojatých cílů, které se zaměřují převážně na výchovně-vzdělávací proces. U většiny z nich však chybí předpokládaný způsob jejich naplňování. Z koncepčních materiálů vyplývá, že vedení nemá ujasněné plánování z hlediska dlouhodobého ani krátkodobého, zpracovaný kalendářní plán je pouze výčtem úkolů, které ředitelka má splnit v rámci jednotlivých měsíců. Přesto je zřejmé, že se v zájmu existence školy (s ohledem na stávající možnosti školy i obce) snaží zkvalitňovat vyučovací proces a vytvářet co nejlepší podmínky pro činnost jak základní, tak i mateřské školy.

Plánování školy je z hlediska kvality a funkčnosti hodnoceno jako průměrné.

Organizování

Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy. Řády školy s přihlédnutím k místním podmínkám upravují provoz a řízení všech součástí školy. Obsahují také práva a povinnosti pracovníků. Kompetence a zodpovědnost jednotlivých zaměstnanců ředitelka jasně a přehledně stanovila. Její rozhodnutí jsou konkrétní, adresná a včasná. Při jejich vydávání využívá připomínek pracovníků, rodičů, zřizovatele i rady školy. Práva a povinnosti žáků deklaruje školní řád, který vychází z platných právních norem, je však příliš obecný a v některých oblastech překračuje kompetence školy. Poradním orgánem ředitelky je pedagogická rada, která se schází pravidelně. Zabývá se hodnocením prospěchu a chování žáků i provozními záležitostmi.

Organizace vyučování žáků základní školy neodpovídá závazným právním předpisům. V rozvrhu hodin je zařazena mezi čtvrtou a pátou vyučovací hodinou pouze pětiminutová přestávka a délka páté vyučovací hodiny je krácena o pět minut. Výuka německého jazyka (tři hodiny týdně) ve spojeném čtvrtém a pátém ročníku je realizována ve dvou sedmdesátiminutových blocích týdně. Uspořádání dne v mateřské škole není dosud dostatečně promyšlené, vytváří menší prostor pro spontánní aktivity a pobyt dětí venku, než je žádoucí.

Informační systém vzhledem k velikosti školy zajišťuje plynulý přenos informací. Pracovníkům jsou informace předávány osobně nebo na svolávaných poradách. Ochrana informací o osobních údajích dětí i zaměstnanců je zajištěna. Rodiče jsou o prospěchu a chování žáků prokazatelným způsobem informováni prostřednictvím žákovských knížek, na pravidelných třídních schůzkách, v případech hodných zřetele ihned, v mateřské škole osobně při předávání dětí a na rodičovských schůzkách, které jsou svolávány podle potřeby. Škola se vhodným způsobem prezentuje, pořádá vystoupení a besídky pro rodiče i veřejnost. Výroční zpráva o činnosti školy je zpracována v souladu s právními předpisy, poskytuje dostatek informací a vypovídá o práci školy i realizovaných akcích.

Dokumentace základní i mateřské školy je vedena pečlivě, v souladu s platnými právními předpisy. Zjištěné drobné nedostatky ředitelka odstranila v průběhu inspekce.

Organizace chodu školy má celkově velmi dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Ve vedení zaměstnanců ředitelka využívá své přirozené autority. Snaží se podporovat jejich aktivitu při společném řešení problémů školy, oceňuje jejich iniciativu a umožňuje jim uplatňovat vlastní nápady. Pro hodnocení vytvořila soubor kritérií, které využívá i pro motivující odměňování. Přestože je v obci obtížná dopravní obslužnost, umožňuje učitelkám účast na odborných seminářích a podporuje je v účasti na nich. Sama se vzdělává v otázkách přístupu k dětem v předškolním věku. Na základě poznatků a zkušeností získaných zástupy v mateřské škole, hospitační činností, konzultacemi a návštěvami jiných škol se snaží (i když zatím s malým efektem) zavádět nové trendy v práci s dětmi předškolního věku.

Vzhledem k velikosti pedagogického sboru a jeho složení je vedení a motivování hodnoceno jako velmi dobré.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost ředitelka plánuje a důsledně realizuje. Dotýká se všech oblastí činnosti školy. Pravidelně je prováděna a evidována kontrola vedení povinné dokumentace, plnění pracovních povinností zaměstnanců a provozu školy. V oblasti výchovně vzdělávacího procesu jsou hlavní formou kontrolní činnosti hospitace. Hospitační záznamy jsou vedeny, mají převážně popisný

charakter. Ne vždy se daří analyzovat sledované činnosti tak, aby zjištění a formulované závěry přispívaly k zefektivnění výchovně-vzdělávacího procesu. Srovnávací testy k prověřování úrovně znalostí žáků škola dosud nevyužívá, ředitelka se dotazuje na vzdělávací výsledky žáků, kteří přešli na ZŠ v Jaroměřicích nebo na Gymnázium v Jevíčku.

Celkově mají kontrolní mechanismy velmi dobrou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy má celkově velmi dobrou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. zařZŠ1-7/Sk-98 ze dne 11. 1. 1999
- Povinná dokumentace ve smyslu § 38a ods. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Povinná dokumentace dle § 45b zákona 138/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 76/1978 Sb. o školských zařízeních ve znění pozdějších předpisů
- Koncepce základní školy, kalendářní plán, tematické plány
- Koncepce mateřské školy, kalendářní plán, rámcové plány
- Plán kontrolní a hospitační činnosti, plán práce pedagogické rady
- Organizační řád, řád školy - ZŠ, řád školy - MŠ
- Rámcové uspořádání dne v mateřské škole, rozvrh hodin v základní škole
- Kritéria pro přiznání osobních příplatků
- Dokumentace třídy mateřské školy
- Záznamy z kontrol a hospitací ředitelky školy, záznamy z pedagogických rad
- Výroční zprávy o činnosti mateřské a základní školy za školní rok 1999/2000

ZÁVĚR

Výchovně vzdělávací činnost v mateřské a základní škole vykazuje značné rozdíly. Činnost mateřské školy má v jednotlivých sledovaných oblastech i celkově průměrnou, v základní škole velmi dobrou úroveň. Celkově je kvalita výchovně-vzdělávací činnosti velmi dobrá, hodnocení vyplývá z vyššího počtu tříd v základní škole. Úroveň řízení školy je velmi dobrá. Na základě výše uvedených skutečností hodnotí ČŠI práci školy celkově jako velmi dobrou.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

**Školní inspektoři
a další zaměstnanci ČŠI:**

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Vedoucí týmu

PhDr. Charlotta Grenarová

Charlotta Grenarová, v.r.

Členové týmu

PaedDr. Hana Sedláčková

Hana Sedláčková, v.r.

V Blansku dne 2. července 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2. července 2001

Razítko

Ředitelka školy

Podpis

Mgr. Romana Dufková

Romana Dufková, v.r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor školství	2001-07-16	121 116/2001
Zřizovatel: Obec Úsobrno	2001-07-16	121 115/2001
Rada školy: P. Strnad, Úsobrno	2001-07-16	121 117/2001

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Nebyly zaslány.